

2

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. ΠΕΑ. II 40/1970

Α
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκέμβριος 1969 - Μόσκηβιτς 90

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ
ΔΑΚΕΔΑΙΜΟΝΟΣ

Εν Σπάρτη τῆ 22^α Ἀπριλλίου 1970

Ἀριθ. πρωτ. 1259

✓
πρὸς
τὸ Κέντρον Ἑρεῖνης Ἑλλ. Λογογράφας
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν

Ἀναγνωστοπούλου 14

Ἀθήνας

Ἐν συνεχείᾳ τοῦ υπ' ἀριθμ. 1203/15-4-1970 ἡμετέ-
ρου ἐγγράφου, ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ πέμψωμεν ὑμῖν, συνημμέ-
νως, ἐν εἰσέτι "ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ἜΡΓΑΛΕΙΑ",
ὁποῦντως συμπληρωμένον ὑπὸ ἐπὶ ἐλάτῳ τῆς ἐπιθεωρητικῆς ἐπι-
στάσεως καὶ τῶν καθ' ἡμᾶς.

Ἐπιθεωρητοῦ ἐν ἀδείᾳ
Ὁ Βοηθός

[Signature]
Γεώργιος Οἰκονόμου

δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καυσίν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὄργωματος; ....

.. με ... φυλλοῦ ... λαθουριοῦ ... (βοῶν ... κάλυψιν ...)

2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; .....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .....

... τοῦ ... ἔχρησαν ... 1940

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιοῦται (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατασκεύαζε τὸ ἄροτρον τούτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἢ προμήθεια αὐτοῦ; .....

... ἀπὸ ... ἐργασίας ...

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου .....

1. χειροκίνητο 4. ... 7. ... 10. ...
2. ... 5. ... 8. ...
3. ... 6. ... 9. ...

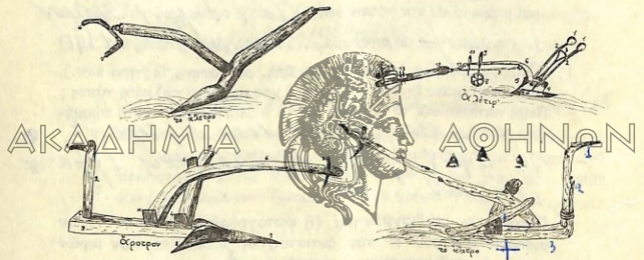

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῆσει;) ... 1964 ...

3) Μηχανὴ θερισμοῦ .....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν).....
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ *β.β. 1903 1954*.....
 στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκεύασε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον *β.β. 1903 1954*.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. ... <i>χειροφάλακ</i>	6. <i>τραυχρ</i>	11. ....
2. ... <i>παρ.χ</i>	7. <i>μ.μ.β.1</i>	12. ....
3. ... <i>κουβ.α.ο.ύ.ρ.ι.</i>	8. <i>φ.ε.ρ.φ</i>	13. ....
4. ... <i>καθ.α.παρ.α.β.α.κ</i>	9. <i>ν.ν.ι</i>	14. ....
5. ... <i>ζ.α.β.γ</i>	10.	15. ....

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άρίθμησην).

- 4) Τò ύνί. Τò ύνί τοῦ ξυλίνου άρότρου ήτο (ή είναι) μιᾶς μορφῆς διά τήν άροτρίασιν όλων τῶν ειδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κήποι) καί τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ύνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καί σημειώσατε τήν χρήσιν ἐκάστου.

... *Ὑνί... εἶδος... φωτογραφία...* ...

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάτης τοῦ άρότρου; .....

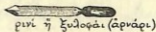
ΑΚΑΔΗΜΙΑ... ΔΕΛΦΙΝΩΝ

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; *ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου*

- 7) Ἔργαλεία διά τήν κατασκευήν καί ἐπιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

... *σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί* ...

- 8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Β. ο. κ. β. ... μ. κ. ... ε. κ. ...*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *δ. ν. ο. ... ζ. ο. ο.*
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
 .... *Ἦτο ἀναγκαῖος.*

Ὁ ζῦγος ἀπὸ εὐδεργίου ἀλιέτρι καὶ ἀπὸ φοιθῶ καρο...

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λουρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΑΘΗΝΩΝ

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.
- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λουρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα (Σχεδιάσατε αὐτόν). ... *κουλλούρι καὶ ὄρασε... ε. κ. ...*
ε. κ. ... ἀρ. ο. κ. ...
- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ;
 Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

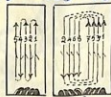

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλάκας (αὐλακίες) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

... ὄργωνεται με ἀνοιγομένας αὐλάκας με ἀνοιγομένας αὐλάκας κατ' εὐθείαν γραμμὴν ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α);

- ἢ ὄργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

... ὄργωνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (β);

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὄργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὄργωματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ ΠΑΙΣΤΩΝ

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὴς ἢ σποριάς, ντάμες, σιασιές, μεσοδάδες κ.λ.π.);

... ἔχεται με ἀνοιγομένας αὐλάκας

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά); με αὐλακίαν; με ἀνοιγομένας αὐλάκας

... με ἀνοιγομένας αὐλάκας

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον;

... ἐκτελεσθῆναι με ἀνοιγομένας αὐλάκας

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὄργωματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

... ἐκτελεσθῆναι με ἀνοιγομένας αὐλάκας

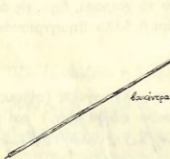
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἡ ὁποία ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρῳ τοῦ βομκέντρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Με... ε. γ. γ. ε. ι. υ. φ. ο. ε. ι. η.*

ε. ι. υ. φ. ο. ε. ι. η. ρ. ε. β. ο. δ. ο. ν. (ε. κ. ε. γ. κ. η.)

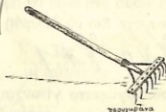
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); *ο. γ. ι.*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

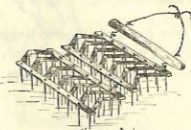
ἐσπίρα

πλουμπα

ὁ θύλακος ἢ τράκισ

σβάρνα εὐτερεῖα

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

.....
.....
.....

κασμάς

+

σοῦρα

+

βλαστή

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργανον καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι πού ἐκτελοῦν

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὄσπριων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμηλῶν· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πηγάσις (βραγιῆς) καὶ ἄλλως.

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

Με δρέπανο δοντωτό .....

+

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) *με δρέπανο δοντωτό*

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν) .....

δοντωτή .....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....

με δρέπανο δοντωτό .....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχού κα-
 λούνται άγκαλιές. *δ. φ. φ. ρ. ε. α.*

γ. Οί θερισταί.

1) Ποιοί θερίζουν : άνδρες και γυναίκες ; Ύπήρχον (ή ύπάρχουν)
 θερισταί, οί όποιοί ήρχοντο ώς έπαγγελματία δι' αυτόν τόν
 σκοπόν από άλλον τόπον και ποίον ;

Ενίοσοι... α. κ. φ. ρ. ε. α. μου... γ. ν. γ. α. κ. ε. ρ. ε. ρ.

2) Πώς ήμείβοντο ούτοι με ήμερομισθιον (μεροκάματο) ή κατ'
 άποκόπην (ξεκοπή). Ποία ήτο ή άμοιβή εις χορήμα ή εις
 είδος ; Τό ήμερομισθιον ήτο μετά παροχής φαγητού ή άνευ
 φαγητού ; (Παραθέσατε με τας πληροφορίας και την σχετικήν
 εις τόν τόπον σας ονοματολογίαν).

*Ημείβοντο με ήμερομισθίον... δι' άνδρες...
 με... μεροκάματο... δ. ο. μ. ε. ρ. ε. α. μου... α. ι. ρ. ε. ρ.
 γ. ν. γ. α. κ. ε. ρ. ε. ρ. δ. ο. μ. ε. ρ. ε. α.*

3) Οί άνδρες ή αί γυναίκες έφερόν τι εις τας χείρας προς προφύ-
 λαξιν, ιδία τής άριστερας, κατά τόν θερισμόν ; Επίσης κατά
 την έναρξιν τής έργασίας την πρώτην ήμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εις την μέσην του σώματος δια να μη αισθάνωνται
 κόπωση (δηλ. να μη πονή ή μέση των) ;

*Μαξιμαρίδι... δ. φ. φ. ρ. ε. α. μου... ξερομάκι...
 κ. α. ι. ρ. ε. ρ. ε. α. μου... δ. φ. φ. ρ. ε. α. μου... β. γ. α. κ. ε. ρ. ε. ρ.
 μετων... με... α. φ. φ. ρ. ε. α. μου*

- 4) Ἐίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμὸς ;

καὶ δίδεται προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος καὶ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμὸς

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

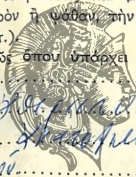
α) Ἐτραγουδοῦσαν κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένουں ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶων.

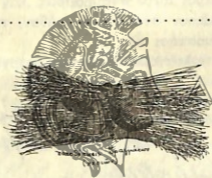
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἑσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουں οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Τὸ δεμάτιασμα ἐγένετο μετὰ τὸν θερισμὸν

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

τοῦς ἐδενε καὶ τοὺς μετέφερε ἀπὸ
 οὐλοειδῶν θάμνων... π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ.
 ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ;
 Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως
 σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἴδιαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....

ἀφήνοντο εἰς τὴν ἴδιαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο
 εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα
 δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

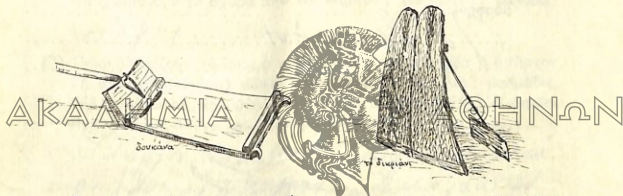

τες και σχετικές φωτογραφίας ή ιχνογραφήματα).....

Μ.Α.Α. Β.Ο.Δ.Ι.Τ. Π.Α.Σ. Λ.Α. Χ.Ν.Α.Π.Α.Ρ.Α. Ο.Χ.Ρ.Φ.Ι.Τ.Ρ.Α.Φ.Κ.
 και... Μ.Α.Α. Β.Ο.Δ.Ι.Τ. Π.Α.Σ. Λ.Α. Χ.Ν.Α.Π.Α.Ρ.Α. Ο.Χ.Ρ.Φ.Ι.Τ.Ρ.Α.Φ.Κ.
 Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ... Μ.Α.Α. Β.Ο.Δ.Ι.Τ. Π.Α.Σ. Λ.Α. Χ.Ν.Α.Π.Α.Ρ.Α. Ο.Χ.Ρ.Φ.Ι.Τ.Ρ.Α.Φ.Κ.
 Ε.Μ.Α.Β.Ο.Υ... Μ.Α.Α. Β.Ο.Δ.Ι.Τ. Π.Α.Σ. Λ.Α. Χ.Ν.Α.Π.Α.Ρ.Α. Ο.Χ.Ρ.Φ.Ι.Τ.Ρ.Α.Φ.Κ.

- γ) Ποῦ ἀντί τοῦ ἀλωνιστοῦ διά τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καί μηχανικόν ἀλωνιστικόν μέσον· π. χ. χονδρή ἐπιμήκης σανίς εἰς ἔν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τήν κάτω ἐπιφάνειαν διά κοπτερῶν μεταλλίνων ἔλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτάται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐζευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντός τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διά τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικόν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκίνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διά ποῖα δημητριακά. Ἐλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικόν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διά τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

... Δ.Ο.Υ.Ρ.Α. ἢ Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ. (δουκίνα) .....

... Δ.Ο.Υ.Ρ.Α. ἢ Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ. (δουκίνα) .....

... Δ.Ο.Υ.Ρ.Α. ἢ Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ. (δουκίνα) .....

... Δ.Ο.Υ.Ρ.Α. ἢ Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ. (δουκίνα) .....

... Δ.Ο.Υ.Ρ.Α. ἢ Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ. (δουκίνα) .....

... Δ.Ο.Υ.Ρ.Α. ἢ Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ. (δουκίνα) .....

... Δ.Ο.Υ.Ρ.Α. ἢ Β.Χ.Ο.Ι.Ν.Ι.Ο.Υ. (δουκίνα) .....

δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὸ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; *Μαζ. 11*

α. β. γ. δ. ε. ς. ζ. η. θ. ι. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. ὠ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ.

12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφῇ):

1) δ. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. ὠ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπουσ στάχους ;

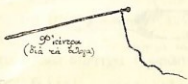
1) δ. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. ὠ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ.

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ της ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

1) δ. κ. λ. μ. ν. ξ. ο. π. ρ. σ. τ. υ. φ. χ. ψ. ω. ὠ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ. ἴ. ἵ. ἶ. ἷ.

15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχυῶν ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ... *16. 7. 1* .....

16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῆναι τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

... *Μαλίνα* .....

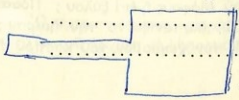
17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μὲ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνιστῆς (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσαπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνορασοὶ καὶ ἀγωγάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν .....

... *Ἰωάννην... εἰς... ἀγρονομία... μά...*
οἱ... οἱ... ἀγρονομία... ἀγρονομία...
βαλμάδες .....

18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μὲ ζῶα καὶ μὲ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μὲ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

... *Ἰωάννην... ἀγρονομία... ἀγρονομία...* .....

19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

... *Κα... ἀγρονομία... ἀγρονομία...*
ἀγρονομία... ἀγρονομία...
 - 23 - *ἀγρονομία 9, 10 ἢ*

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλὴν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεταί) χρήσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.)...

εἰς τὸ ἀλώνι...
 εἰς τὸ ἀλώνι...
 εἰς τὸ ἀλώνι...
 εἰς τὸ ἀλώνι...

κόπανος εὐροφυλλῶς

ξύλο καμεινέτο διὰ τὸ κοπάνημα μικροῦ ἀεροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

εἰς τὸ ἀλώνι...
 εἰς τὸ ἀλώνι...
 εἰς τὸ ἀλώνι...

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο .....

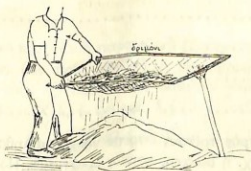
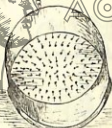
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;.....

διὰ τὴν γὰρ ἀνεμίσματος (ἀνεμίσματος) .....

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνεμίσμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

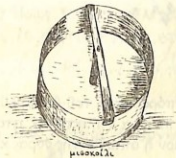

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας). γ.....

Παυ... β... α... β... μ... α... α... β... δ... κ... α... β... γ...
 ...
 ...
 ...

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἄλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

Παπαδιάτικο, ἀγροφυλακιάτικο, γυφτιάτικο,
 ...
 ...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιον ἢ παραγωγῇ (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) ...

...
 ...
 ...

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι . Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

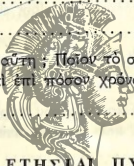
κευσις εις την υπαιθρον ; *εξ ημεραν ενω
ως αμαρι*

5) Πώς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τῶν καλυτέρων στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...
Μετὰ τὸ ἀλώνισμα

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πώς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται. πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ υπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Εἰς ἑσπερας

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Εἰς τὴν ἑσπεραν μετὰ τὴν Παναγιᾶ

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν; παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος;...

Οι φίλοι

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.
Τὰ κλέπτουν; *Αν ναι, από ποιον μέρος;.....

Οι κλέφτες από τήν γειτονία

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Εκείνοι

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποια αι συνήθειαι εις κάθε τόπου δια κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ξερκία, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα.....

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν. (Περιγραφή λεπτομερήσ)

Πηδήματα, χοροί γύρω από την πυράν

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυράς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) . . . .

.....
.....
.....
.....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) . . . . .

.....
.....
.....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφήν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

[Καρκαίτος θυμίου Παναγίας
Διδασκαλίας.]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ